

Halfdan Hauge

Av Jens Andvig

Knut Utnes hadde en samtale med Halfdan Hauge. Denne samtalen kom ikke på trykk. I denne årboka forsøker vi å rette opp den feilen.

Jeg leste dette intervjuet først i mai 1991 og fant det meget interessant, så interessant at det sendte meg på febrilsk rundtur i hele kunstens historie. Ikke for å bli kunstner, men for å forstå Halfdan Hauge. Hva var forholdet mellom hans krasse bemerkninger og den kunsten, de bildene, han laget?

Jeg leste ikke bare bøker, jeg spurte folk, en del kunstnere og mange «folk på gata». Amatør, sa noen, han kunne ikke tegne, imitator av Gunnar Berg, en fin kolorist, det er fine bilder, sa «folk på gata». Vanskeligheten lå i å forklare hvorfor.

Halfdan Hauge var født «fattigmann» med et fysisk handicap fra barndommen. Hans klassehatskommer tydelig fram i intervjuet. Han var «kommunist», men Haakon Lie nådde fram til hans proletar-hjerte mye mer enn den polerte Einar Gerhardsen.

Men kommer dette fram i bildene hans? Han har et underlig bilde av en samling folk rundt et sirkus i Kabelvåg. Det er over 20 ansiktsløse haltepinker. Det er grovt tegnet og røft malt, likevel er bildet sterkt, og det er folkelig.

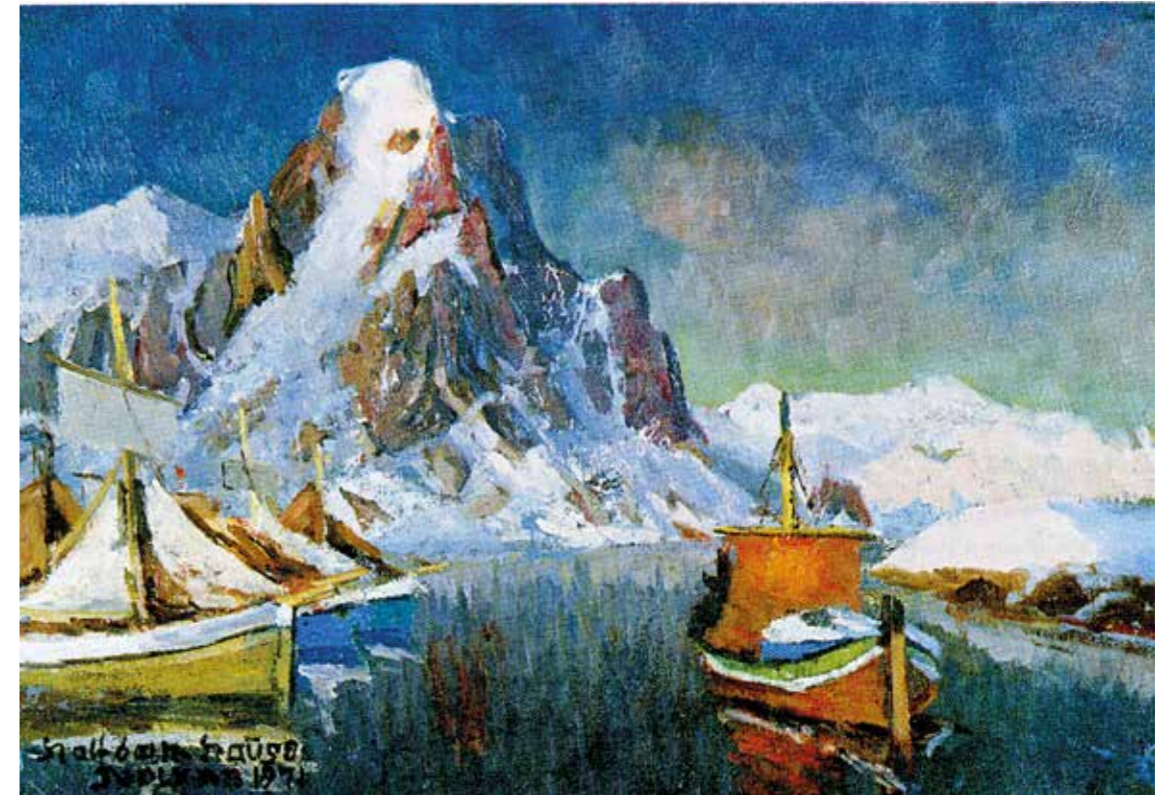
Halfdan Hauge var ikke «amatør». Han tok spranget og solgte bildene sine.

Av og til gikk han rundt på en slags tiggergang og solgte bildene sine billig, billig. Det vil ikke si at han var en stor maler, eller noe geni. På overflaten var han ikke halvparten så dyktig som Gunnar Berg, men det var noe som brant i ham, og det brant ikke bare et øyeblikk. Han jobbet og jobbet dag etter dag uten særlig ytre suksess. Det er litt vanskelig å finne ut om omgivelsene på Svinøya og i Svolvær hadde mer respekt for

ham enn en vanlig bygdetulling. Men noen hadde det. Rolf Waldahl hadde det og ordnet bl.a. med at tre av hans bilder ble hengt opp i Vinmonopolets utsalg. Kaare Espolin Johnson utvekslet bilder med ham, svenske kunstnere ordnet med utstillinger i Sverige.

Men jeg har ikke greidd å finne svar på spørsmålet mitt om forholdet mellom det syn på verden han gir uttrykk for i intervjuet og bildene. De fineste bildene av Halfdan Hauge skildrer Lofothavet og fjellene. Han tar ofte med en tøff situasjon fiskerne er i når de går i land og bor under løftingen. Men hovedinntrykket er alltid de vakre fjell og himmel og stort sett et rolig hav. Det treffer Gunnar Berg også. Düsseldorf sier ofte kjennerne når det gjelder Gunnar Berg. Halfdan Hauge brukte fargene forskjellig. Er impresjonismen en forutsetning for Halfdan Hauges fargebruk?

Pan ble skrevet i Paris. Bruntonen fra Düsseldorf og de strålende farger i fransk impresjonisme er like utenlandske som kruttet og bilen. Ideen om de vakre fjell — enten det er Alpene eller Lofotsfjellene — såvel som de dystre hammerslag i Beethovens symfonier — springer antagelig ut av Kants filosofi. Det er derfor ingen direkte vei fra naturen og livet i Lofoten

Fra Svolvær havn. Oljemaleri av Halfdan Hauge. Tilhører Vinmonopolet AS.

til kunsten. Det er en tettere og klarere sammenheng mellom kunst og liv i helleristningene enn det er hos Halfdan Hauge eller Gunnar Berg.

Men de vakre fjell hos Halfdan Hauge er vakre. Og vi bør være takknemlig for at han har hjulpet oss til å se den skjønnheten.